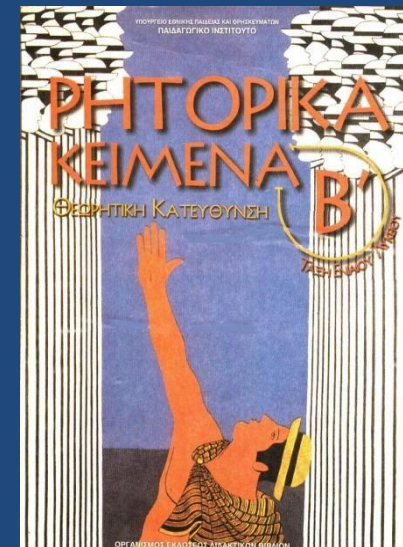
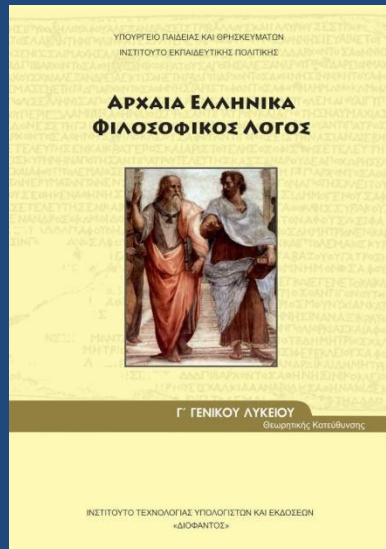

Αξιολόγηση Αρχαίων Ελληνικών

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί.

Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθιζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Σημεῖον δὲ δεῖ ποιῆσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἠδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἠδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σώφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἠδονῆς γὰρ καὶ λύπης ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἠδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἤχθαί πως εὐθύς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἡ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

ΔΥΟ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ii. 1. «Ὅμοίως δὲ ..οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι»:
να γράψετε τὰ ζεύγη των ἀντιθέσεων που
υπάρχουν στο προηγούμενο χωρίο και να
δικαιολογήσετε τη χρήση του τρόπου της
ἀντίθεσης που ἐπιλέγει ο Αριστοτέλης,
προκειμένου να εκθέσει τὴν ἀποψή του.

ii. 2. «Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι·
κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν
αἱ ἕξις»:
να γράψετε τὴ σημασία που
παίρνουν οἱ δύο υπογραμμισμένες ἐννοιες
«ποιάς» καὶ «αἱ ἕξις» στα συμφραζόμενά
τους και να ἀναλύσετε τὴ μεταξὺ τους σχέση.

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράπτοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράπτοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρραῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί.

Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιᾶς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθιζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Σημεῖον δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἠδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἠδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σώφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἠδονὰς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἠδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἤχθαί πως εὐθύς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἡ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

ΔΕΙΓΜΑ «ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗΣ» ΕΡΩΤΗΣΗΣ

iii. Να γράψετε δίπλα στο κεφαλαίο γράμμα καθεμιάς από τις προτάσεις της Στήλης Α, τον αριθμό της σωστής πρότασης της Στήλης Β.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
A. Ο Αριστοτέλης πίστευε ακράδαντα πως γνώρισμα του αληθινού φιλοσόφου είναι να έχει το κουράγιο ακόμη	1. «καὶ τὰ δημόσια ἀναιρεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς ἀληθείας» 2. «καὶ τὰ ἡδέα αἰρεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς ἀληθείας» 3. «καὶ τὰ οἰκεῖα ἀναιρεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς ἀληθείας». [...]

Διδαγμένο κείμενο Αριστοτέλους Ἠθικά Νικομάχεια (Β 1, 7-8 και Β 3, 1-2)

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς **συναλλάγμασι** τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί.

Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς **ἀναστρέφεσθαι**, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποίας ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τοῦτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων **ἐθίζεσθαι**, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Σημεῖον δὲ **δεῖ** ποιεῖσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἠδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἠδονῶν καὶ αὐτῷ τοῦτω χαίρων σώφρων, ὁ δ' **ἀχθόμενος** ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἠδονὰς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἠδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ **ἤχθαι** πῶς εὐθύς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἡ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ

iv. **ἐθίζεσθαι, δεῖ, ἀχθόμενος, ἤχθαι**: Για καθεμιὰ ἀπὸ τις προηγούμενες λέξεις της ἀρχαίας ἐλληνικῆς νὰ γράψετε μιὰ ομόρριζη λέξη της νέας ἐλληνικῆς καὶ γιὰ καθεμιὰ ἀπὸ τις ἐπόμενες λέξεις: **συναλλάγμασι, ἀναστρέφεσθαι** νὰ γράψετε μιὰ περίοδο λόγου στα νέα ἐλληνικά, ὅπου ἡ ἴδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της, θὰ χρησιμοποιεῖται με διαφορετικὴ σημασία ἀπὸ αὐτὴν που ἔχει στο ἀρχαῖο κείμενο.

Διδαγμένο κείμενο Αριστοτέλους Ἠθικά
Νικομάχεια (Β 1, 7-8 και Β 3, 1-2)

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράπτοντες γὰρ τὰ ἐν ταῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἀδίκοι, πράπτοντες δὲ τὰ ἐν ταῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρῆν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί.

Ὅμοιως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθιζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Σημεῖον δὲ δεῖ ποιῆσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην ταῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σώφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἴσθαι πως εὐθύς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἡ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστὶν

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΡΩΤΗΣΗΣ
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

ι.α. Να χαρακτηρίσετε καθεμιὰ ἀπὸ τῆς παρακάτω προτάσεως ὡς «Σωστή» ἢ «Λανθασμένη»:

1. Ἡ φράση «ἐν αὐτοῖς» ἀναφέρεται στὴν προηγούμενη «περὶ τὰς ὀργάς».
2. Ὁ ὅρος «ἕξεις» δηλώνει μιὰ σταθερὴ συμπεριφορὰ καὶ ἀναφέρεται τόσο στὶς ἠθικὲς ἀρετὲς ὅσο καὶ στὶς ἠθικὲς κακίες.
3. Το «Σημεῖον» εἶναι μιὰ συμπτωματικὴ καὶ τυχαία ἐνδειξὴ γιὰ κάποιον.
4. Ὁ χαρακτηρισμὸς «ἀκόλαστος» ἀναφέρεται σὲ εκείνον ὁποῖος, ἐνῶ ἀπέχει ἀπὸ τῆς σωματικῆς ἡδονῆς, λυπᾶται γι' αὐτό.
5. Το νόημα τῆς πρότασης «διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα» εἶναι ὅτι ἀποφεύγουμε τὴν ἠθικὴν πράξιν, γιὰ νὰ μὴ βιώσουμε κάποιον δυσάρεστο συναίσθημα.

ι.β. Σὲ ποίους τομείους ἢ πλευρὲς τῆς ζωῆς ἐμφανίζεται ἡ ἠθικὴ συμπεριφορὰ καὶ διαμορφώνονται οἱ ἕξεις τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας;

Διδαγμένο κείμενο Αριστοτέλους Ἠθικά Νικομάχεια
(B 1, 7-8 και B 3, 1-2)

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράπτοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράπτοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρῆν οἱ μὲν ἄνδρες οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τύπων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν. Σημῆσον δὲ δεῖ ποιῆσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σώφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἄνδρῆος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονὰς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. **Διὸ δεῖ ἤχθαι** πῶς εὐθύς ἐκ νέων, **ὡς ὁ Πλάτων φησὶν**, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἢ γὰρ **ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν**.

ν. «**Διὸ δεῖ ἤχθαι ..ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν**». Να συσχετίσετε τὴν ἀποψη που διατυπώνει ὁ Αριστοτέλης γιὰ τὸν χρόνο καὶ τὸν τρόπο τῆς ἠθικῆς ἐκπαίδευσης με τὰ ὅσα συζητοῦν ὁ ἀνώνυμος Ἀθηναῖος καὶ ὁ Κλεινίας ἀπὸ τὴν Κρήτη, στο ἐπόμενο ἀπόσπασμα ἀπὸ τοὺς **Νόμους (653 a-c)** τοῦ **Πλάτωνα**:

«**Ἀθηναῖος**: Λέγω, λοιπόν, ὅτι ἡ πρώτη αἴσθησις τῶν παιδιῶν εἶναι ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ λύπη καὶ μαζί με αὐτὰ μπαίνει γιὰ πρώτη φορά στη ψυχὴ τοὺς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία. Ἡ φρόνησις ὅμως κι οἱ ἀληθινὲς καὶ σταθερὲς γνώμες ἀποτελοῦν εὐτύχημα, ἀν μπου στὴν ψυχὴ κάποιου, ἔστω στα γεράματα. Εἶναι τέλειος, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὁ ἄνθρωπος που θα ἀποκτήσει αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ καὶ οτιδήποτε περιέχεται σ' αὐτὰ. **Θεωρῶ ἐπομένως ἐκπαίδευση («παιδείαν»)** τὴν πρώτη ἀρετὴ που μπαίνει στις ψυχὲς τῶν παιδιῶν. Ἡ ἡδονὴ, ἡ φιλία, ἡ λύπη καὶ τὸ μῖσος, ἀν μπου σωστά στις ψυχὲς ἐκείνων που δὲν ἔχει ἀφυπνιστεῖ ἀκόμη μέσα τοὺς ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ ὅταν, ἀφού συνειδητοποιήσουν τὴν ὑπαρξὴ του, συμφωνήσουν με αὐτὸν στο ὅτι ἔχουν ξεασκηθεῖ σωστά στις ἀνάλογες συνήθειες, αὐτὴ ἡ συμφωνία εἶναι ἡ ἀρετὴ στο σύνολό της. **Το κομμάτι τῆς ὅμως που ἀνατράφηκε σωστά σχετικά με τὶς ἡδονὲς καὶ τὶς λύπες, ὥστε να μισεῖ ἀμέσως ὅσα πρέπει να μισεῖ, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, καὶ να ἀγαπᾷ ὅσα πρέπει ν' ἀγαπᾷ, αὐτὸ ἀκριβῶς ἀν ἀποκόψεις ἀπὸ τὸ λόγο καὶ τὸ ὀνομάσεις ἐκπαίδευση, θα κάμεις σωστά σύμφωνα με τὴ δικὴ μου τουλάχιστον γνώμη.**

Κλεινίας: Κι αὐτὰ που εἶπες προηγουμένως, καλέ μου φίλε, γιὰ τὴν παιδεία («παιδείας»), κι αὐτὰ που λές τώρα, μου φαίνονται σωστά.»

(Μετάφραση: Β. Μοσκόβης)

[5] καὶ αὕτη δὴ γίννεται ἡ θεοφιλεστάτη τε καὶ πολυτικωτάτη ἔρις, ἐν ἣ ἀποδεδείκται μὲν ἅ δει ποιεῖν τὸν ἀγαθόν, χωρὶς δ' ἐκάτεροι ἀσκοῦσιν ὅπως αἰεὶ κρατιστοὶ ἔσονται, ἐὰν δὲ τι δέη, καθ' ἓνα ἀρήξουσι* τῆ πόλει παντὶ σθένει. [6] ἀνάγκη δ' αὐτοῖς καὶ εὐέξιας ἐπιμελεῖσθαι. καὶ γὰρ πυκτεύουσι* διὰ τὴν ἔριν ὅπου ἂν συμβάλωσι· διαλύειν μὲν τοὺς μαχομένους πᾶς ὁ παραγενομένος κύριος. ἦν δὲ τις ἀπειθῆ τῷ διαλύοντι, ἄγει αὐτὸν ὁ παιδονόμος ἐπὶ τοὺς ἐφόρους· οἱ δὲ ζημιοῦσι μεγαλείως, καθιστάναι βουλόμενοι εἰς τὸ μήποτε ὀργὴν τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις κρατῆσαι.

[7] τοῖς γε μὴν τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν* πεπερακόσιν, ἐξ ὧν ἤδη καὶ αἱ μέγιστα ἀρχαὶ καθίστανται, οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνας ἀφελόντες αὐτῶν τὸ ἰσχύος ἐπιμελεῖσθαι στρατεύεσθαι ὅμως αὐτοῖς ἐπιτάττουσιν, ὁ δὲ Λυκοῦργος τοῖς τηλικούτοις νόμιμον ἐποίησε κάλλιστον εἶναι τὸ θηρᾶν, εἰ μὴ τι δημόσιον κωλύοι, ὅπως δύναιντο καὶ οὗτοι μηδὲν ἦππον τῶν ἡβώντων στρατιωτικούς πόνους ὑποφέρειν.

Λεξιλόγιο

*ἀρήξουσι (του ρ. ἀρήγω) =θα βοηθήσουν,

* πυκτεύουσι (του ρ. πυκτεύω) =πυγμαχοῦν,

* τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν =τὴν ηλικία πάνω ἀπὸ εἴκοσι χρονῶν

iii.β. «ἔρις», «ἅ», «ἓνα», «σθένει», «**ισχύος**», «τηλικούτοις»: Κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές (στην πτώση, τον αριθμὸ ἢ καὶ τὸ γένος) στους προηγούμενους γραμματικούς τύπους, να τους τοποθετήσετε στα κενὰ των ἐπόμενων προτάσεων καὶ περιόδων, ὥστε να παράγεται τὸ σωστὸ νόημα.

1. οὐκοῦν εἴ τι _____ πράττεται, ἰσχυρῶς πράττεται, καὶ εἴ τι ἀσθενεία, ἀσθενῶς; (Πλάτων, Πρωταγόρας 332b).
[...]

[5] καὶ αὕτη δὴ γίγνεται ἡ θεοφιλεστάτη τε καὶ πολυκωτάτη ἔρις, ἐν ἣ ἀποδέδεικται μὲν ἅ δει ποιεῖν τὸν ἀγαθόν, χωρὶς δ' ἑκάτεροι ἀσκοῦσιν ὅπως αἰεὶ κράτιστοι ἔσονται, ἐὰν δέ τι δέη, καθ' ἓνα ἀρήξουσι* τῇ πόλει παντὶ σθένει. [6] ἀνάγκη δ' αὐτοῖς καὶ εὐεξίας ἐπιμελεῖσθαι. καὶ γὰρ πυκτεῦουσι* διὰ τὴν ἔριν ὅπου ἂν συμβάλωσι· διαλύειν μὲντοι τοὺς μαχομένους πᾶς ὁ παραγενόμενος κύριος. ἦν δέ τις ἀπειθῆ τῷ διαλύοντι, ἄγει αὐτὸν ὁ παιδονόμος ἐπὶ τοὺς ἐφόρους· οἱ δὲ ζημιοῦσι μεγαλείως, **καθιστάναι** βουλόμενοι εἰς τὸ μήποτε **ὀργὴν τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις** κρατῆσαι. [7] τοῖς γε μὴν τὴν ἠβητικὴν ἡλικίαν* πεπερακόσιν, ἕξ ὧν ἤδη καὶ αἱ μέγιστα ἀρχαὶ καθίστανται, οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνας ἀφελόντες αὐτῶν τὸ ἰσχύος ἐπι ἐπιμελεῖσθαι στρατεύεσθαι ὅμως αὐτοῖς ἐπιπάπτουσιν, ὁ δὲ Λυκοῦργος τοῖς τηλικούτοις νόμιμον ἐποίησε κάλλιστον εἶναι τὸ θηρᾶν, εἰ μὴ τι δημόσιον κωλύει, ὅπως δύναιντο καὶ οὗτοι μηδὲν ἦπτον τῶν ἠβώντων στραπωτικούς πόνους υποφέρειν.

ΔΕΙΓΜΑ ΕΡΩΤΗΣΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

iv. a. «οἱ δὲ ζημιοῦσι μεγαλείως, **καθιστάναι** βουλόμενοι εἰς τὸ μήποτε **ὀργὴν τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις** κρατῆσαι»: Να γράψετε τη συντακτικὴ λειτουργία των τεσσάρων υπογραμμισμένων τύπων.

Στη «Λακεδαιμονίων Πολιτεία» ο Ξενοφών επαινεί, μεταξύ άλλων, τους νόμους του Λυκούργου, με βάση τους οποίους η εκπαίδευση των Σπαρτιατών συνέβαλε στη διαμόρφωση της κατάλληλης αρεπής τους. Οι νόμοι παρουσιάζονται σε χρονολογική σειρά, από τη γέννηση μέχρι τα γηρατειά, ενώ η σημασία τους επιτονίζεται συχνά σε αντίθεση προς εκείνους των άλλων Ελλήνων.

[5] καὶ αὕτη δὴ γίνεται ἡ θεοφιλεστάτη τε καὶ πολπικωτάτη ἔρις, ἐν ἣ ἄποδεδείκται μὲν ἅ δὲ ποιεῖν τὸν ἀγαθόν, χωρὶς δ' ἐκάτεροι ἀσκοῦσιν ὅπως ἀεὶ κράτιστοι ἔσονται, ἐὰν δὲ τι δέη, καθ' ἓνα ἀρήξουσι* τῇ πόλει παντὶ σθένει. [6] ἀνάγκη δ' αὐτοῖς καὶ εὐεξίας ἐπιμελεῖσθαι. καὶ γὰρ πυκτεύουσι* διὰ τὴν ἔριν ὅπου ἂν συμβάλωσι· διαλύειν μέντοι τοὺς μαχομένους πᾶς ὁ παραγενόμενος κύριος. ἦν δὲ τις ἀπειθῆ τῷ διαλύοντι, ἄγει αὐτὸν ὁ παιδονόμος ἐπὶ τοὺς ἐφόρους· οἱ δὲ ζημιοῦσι μεγαλείως, καθιστάναί βουλόμενοι εἰς τὸ μήποτε ὀργὴν τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις κρατῆσαι.

[7] τοῖς γε μὴν τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν* πεπερακόσιν, ἐξ ὧν ἤδη καὶ αἱ μέγιστα ἀρχαὶ καθίστανται, οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες ἀφελόντες αὐτῶν τὸ ἰσχυρὸς ἐπὶ ἐπιμελεῖσθαι στρατεύεσθαι ὅμως αὐτοῖς ἐπιπάπτουσι, ὁ δὲ Λυκούργος τοῖς τηλικούτοις νόμιμον ἐποίησε κάλλιστον εἶναι τὸ θηρᾶν, εἰ μὴ τι δημόσιον κωλύοι, ὅπως δύναιντο καὶ οὗτοι μηδὲν ἦπτον τῶν ἡβώντων στρατιωτικοὺς πόνους ὑποφέρειν.

Λεξιλόγιο

*ἀρήξουσι (του ρ. ἀρήγω) =θα βοηθήσουν,

* πυκτεύουσι (του ρ. πυκτεύω) =πυγμαχούν,

* τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν =την ηλικία πάνω από εἴκοσι χρονῶν

Στη «Λακεδαιμονίων Πολιτεία» ο Ξενοφών επαινεί, μεταξύ άλλων, τους νόμους του Λυκούργου, με βάση τους οποίους η εκπαίδευση των Σπαρτιατών συνέβαλε στη διαμόρφωση της κατάλληλης αρεπής τους. Οι νόμοι παρουσιάζονται σε χρονολογική σειρά, από τη γέννηση μέχρι τα γηρατειά, ενώ η σημασία τους επιτονίζεται συχνά σε αντίθεση προς εκείνους των άλλων Ελλήνων.

[5] καὶ αὕτη δὴ γίνεταί ἡ θεοφιλεστάτη τε καὶ πολπικωτάτη ἔρις, ἐν ἧ ἄποδεδείκται μὲν ἅ δ' εἰ ποιεῖν τὸν ἀγαθόν, χωρὶς δ' ἑκάτεροι ἀσκοῦσιν ὅπως ἀεὶ κράτιστοι ἔσονται, ἐὰν δέ τι δέη, καθ' ἓνα ἀρήξουσι* τῆ πόλει παντὶ σθένει. [6] ἀνάγκη δ' αὐτοῖς καὶ εὐεξίας ἐπιμελεῖσθαι. καὶ γὰρ πυκτεύουσι* διὰ τὴν ἔριν ὅπου ἂν συμβάλωσι· διαλύειν μέντοι τοὺς μαχομένους πᾶς ὁ παραγενόμενος κύριος. ἦν δέ τις ἀπειθῆ τῷ διαλύοντι, ἄγει αὐτὸν ὁ παιδονόμος ἐπὶ τοὺς ἐφόρους· οἱ δὲ ζημιοῦσι μεγαλείως, καθιστάναί βουλόμενοι εἰς τὸ μήποτε ὀργὴν τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις κρατῆσαι.

[7] τοῖς γε μὴν τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν* πεπερακόσιν, ἐξ ὧν ἤδη καὶ αἱ μέγιστα ἀρχαὶ καθίστανται, οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες ἀφελόντες αὐτῶν τὸ ἰσχυρὸς ἐπὶ ἐπιμελεῖσθαι στρατεύεσθαι ὅμως αὐτοῖς ἐπιπάπτουσι, ὁ δὲ Λυκούργος τοῖς τηλικούτοις νόμιμον ἐποίησε κάλλιστον εἶναι τὸ θηρᾶν, εἰ μὴ τι δημόσιον κωλύοι, ὅπως δύναιντο καὶ οὔτοι μηδὲν ἦπτον τῶν ἡβώντων στρατιωτικοὺς πόνους ὑποφέρειν.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

ι. Να μεταφράσετε στη νεοελληνική γλώσσα το τμήμα του αδιδακτου κειμένου «**τοῖς γε μὴν τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν... πόνους ὑποφέρειν**».

Στη «Λακεδαιμονίων Πολιτεία» ο Ξενοφών επαινεί, μεταξύ άλλων, τους νόμους του Λυκούργου, με βάση τους οποίους η εκπαίδευση των Σπαρτιατών συνέβαλε στη διαμόρφωση της κατάλληλης αρεπής τους. Οι νόμοι παρουσιάζονται σε χρονολογική σειρά, από τη γέννηση μέχρι τα γηρατειά, ενώ η σημασία τους επιτονίζεται συχνά σε αντίθεση προς εκείνους των άλλων Ελλήνων.

[5] καὶ αὕτη δὴ γίνεταί ἡ θεοφιλεστάτη τε καὶ πολικωτάτη ἔρις, ἐν ἣ ἀποδέδεικται μὲν ἂ δει ποιεῖν τὸν ἀγαθόν, χωρὶς δ' ἐκάτεροι ἀσκοῦσιν ὅπως αἰεὶ κράτιστοι ἔσονται, ἐὰν δέ τι δέη, καθ' ἓνα ἀρήξουσι* τῇ πόλει παντὶ σθένει. [6] ἀνάγκη δ' αὐτοῖς καὶ εὐεξίας ἐπιμελεῖσθαι. καὶ γὰρ πυκτεύουσι* διὰ τὴν ἔριν ὅπου ἂν συμβάλωσι· διαλύειν μέντοι τοὺς μαχομένους πᾶς ὁ παραγενόμενος κύριος. ἦν δέ τις ἀπειθῆ τῷ διαλύοντι, ἄγει αὐτὸν ὁ παιδονόμος ἐπὶ τοὺς ἐφόρους· οἱ δὲ ζημιούσι μεγαλείως, καθιστάναί βουλόμενοι εἰς τὸ μήποτε ὀργὴν τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις κρατῆσαι.

[7] τοῖς γε μὴν τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν* πεπερακόσιν, ἐξ ὧν ἤδη καὶ αἱ μέγιστα ἀρχαὶ καθίστανται, οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες ἀφελόντες αὐτῶν τὸ ἰσχυρὸς ἐπὶ ἐπιμελεῖσθαι στρατεύεσθαι ὅμως αὐτοῖς ἐπιπάπτουσι, ὁ δὲ Λυκούργος τοῖς τηλικούτοις νόμιμον ἐποίησε κάλλιστον εἶναι τὸ θηρᾶν, εἰ μὴ τι δημόσιον κωλύοι, ὅπως δύναιντο καὶ οὔτοι μηδὲν ἦπτον τῶν ἡβώντων στρατιωτικοὺς πόνους ὑποφέρειν.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

ii. Να εξηγήσετε τη συμβολή της ἔριδος στην εκπαίδευση των Σπαρτιατῶν, καθώς επίσης την αρχή που θεσπίσε ο Λυκούργος για ὅσους υπερέβαιναν τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν.

Βαθμολογία Διδαγμένου και Αδίδακτου κειμένου

Διδαγμένο κείμενο
60 μονάδες

- Ερώτηση κατανόησης (10 μονάδες)
- Δύο ερωτήσεις ερμηνευτικές (10+10 μονάδες)
- Ερώτηση γραμματολογική (10 μονάδες)
- Ερώτηση λεξιλογική-σημασιολογική (10 μονάδες)
- Ερώτηση ερμηνευτική του παράλληλου κειμένου (10 μονάδες)

Αδίδακτο κείμενο
40 μονάδες

- Μετάφραση (10 μονάδες)
- Ερώτηση κατανόησης (10 μονάδες)
- Ερώτηση γραμματικής (10 μονάδες)
- Ερώτηση συντακτικού (10 μονάδες)